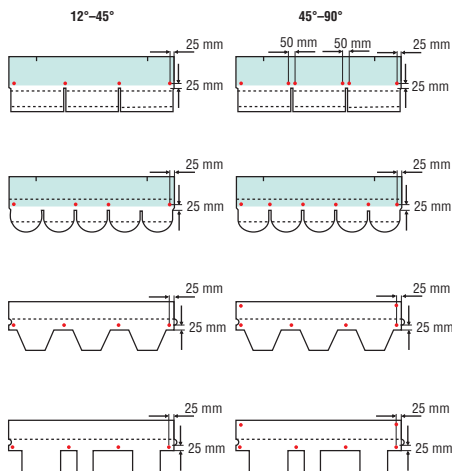

ŠINDEĻU JUMTĀ SEGUMS

Eiropieši, pārceļoties uz dzīvi Amerikā un sekojot savām senajām slānekļa izmantošanas tradīcijām, sāka jumtu iesegšanai izmantot ar bitumenu piesūcinātu kartonu, kura virspuse pārklāta ar akmens (slānekļa) smalcī. Tā radās jauns jumta seguma materiāls – elastīgās (gumijotās) bitumena plāksnītes jeb šindeļi. Var droši teikt, ka šindeļu jumta segumi ir pārņēmuši visu pozitīvo, kas piemīt ruļļmateriālu jumta segumiem, un no savas puses pievienojuši oriģinālu izskatu, plašu formu un krāsu daudzveidību, izmantošanas universālumu un vēl daudz ko citu. No pirmā acu uzmetiena liekas, ka šindeļu jumta segumam ir sarežģīta, daudzslāņaina struktūra, bet patiesībā viss ir «ģeniāli vienkārši».

Šindeļi SHINGLAS (1. att.) ir ļoti labs jumta seguma materiāls, un no tiem var iz-

1. att. Šindeļu SHINGLAS veidi un piestiprinājuma vietas

veidot ļoti skaistu, daudzkrāsainu, daudzveidīgu un hermētisku jumta segumu. Pēdējos gados pasaulē un arī Latvijā tos sāk izmantot arvien plašāk. Salīdzinājumā ar citiem jumta seguma materiāliem šindeļu jumta seguma priekšrocības ir tā montāžas vieglums, šindeļu materiāla elastīgums, sarežģītas konfigurācijas jumtu iesegšanas ērtums, jumta seguma hermētiskums un labais izskats. Šindeļi ir elastīgi un izturīgi, uz tiem iespējams neatstāt arī temperatūras svārstības. Tie nemaina krāsu un īpašības, kā arī nerada trokšņus, ja krasi mainās temperatūra.

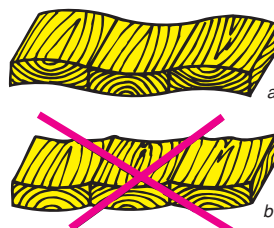
Šindeļiem ir izturīga stiklšķiedras pamatne, kas piesūcināta ar gumijoto modificēto bitumenu. Šindeļu apakšpuse ir pārklāta ar pašlīpošo bitumena kārtiņu, kas pielīp pie pamatnes, uz kuras tos ieklāj. Šindeļu virsma ir cieta, stingra un pārklāta ar dabisko akmens smalcī, kas iepresēta bitumenā, tāpēc tie saglabā krāsu ilgu laiku. Šindeļi var būt

dažādās krāsās (melni, pelēki, brūni, sarkani, zaļi), un, tā kā ar akmens smalcī pārklāta šindeļu virsma nav spīdīga, šāds jumta segums ar ēkas fasādi veido harmonisku ansambli.

Tiek ražoti dažādas formas šindeļi – taisnstūrveida, ieapaļi, rombveida un citas formas. Šindeļu izmēri var atšķirties: to platums parasti ir 32–35 cm, bet garums – 100 cm. Ar gumijotā bitumena šindeļiem ieklāta jumta seguma viena kvadrātmetra masa ir apmēram 8 kg.

Pamatnei, uz kuras ieklāj šindeļus, jābūt gludai un līdzenai. Par pamatni šindeļu ieklāšanai var izmantot apzāģētus dēļus (ārzmēs izmanto pat spundētos dēļus jeb rievdēļus), mitrumizturīgās celtniecības plātnes, saplāksni u. c. piemērotus materiālus. Lai pamatnē varētu iedzīt naglas, tai jābūt pietiekami stingrai. Ja pamatni veido no dēļiem, tie nedrīkst būt platāki par 95 mm, jo platāki dēļi ekspluatācijas laikā var rozīties un izliekties, deformējot arī jumta segumu.

Lai dēļu klājs būtu gludāks, dēļus jācenšas likt tā, lai blakusesošo dēļu gadskārtas būtu vērstas pretējos virzienos (2. att.). Izmantojot apzāģētos dēļus, atstarpei starp dēļiem jābūt 1–1,5 mm, bet, ja klāju veido no saplākšņa vai citām plātnēm un ja darbi norit aukstajā gadalaikā, tad starp plātnēm jāatstāj aptuveni 3 mm plata spraugas, kompensējot plātņu iespējamo izplešanos vasa-

2. att. Dēļu izvietošana, veidojot klāju šindeļu jumta segumam: a – pareizi; b – nepareizi (dēļu izliekums attēlots nosacīti palielināts)

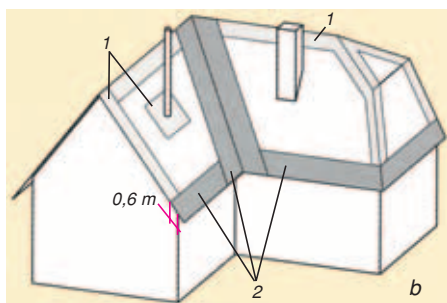
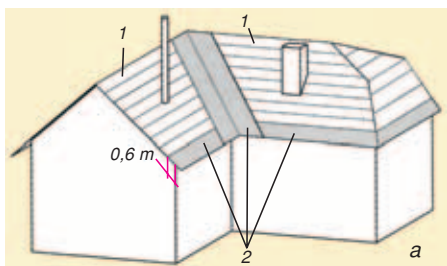

ras laikā. Plātnes jumta klājā jāizvieto pārmērīgi, nobīdot blakus plātnes par apmēram pusi no plātnes garuma. Lai palielinātu koka elementu kalpošanas laiku, tos pirms montāžas ieteicams apstrādāt ar antipirēniem un antiseptiskiem sastāviem. Šindeļu jumta seguma pamatnes izveidošanai jāpievērš vislielākā uzmanība, jo uz slikti sagatavotas pamatnes nav iespējams izveidot kvalitatīvu galīgo jumta segumu. Nav pieļaujamas pārāk lielas jumta seguma pamatnes deformācijas ekspluatācijas laikā, tāpēc stingri jāievēro ieteiktais jumta klāja biezums atkarībā no atstatuma starp spārēm (sk. tabulu).

Uz jumta pamatnes atkarībā no slīpuma vietās, kas pakļautas intensīvai vēja iedarbībai, vispirms jāiekļāj speciāls ruļļmateriāla slejas (3. att.). Ja jumta slīpums ir no 12 līdz 18°, tad sateknēs un pie dzegas veido 1 m platu hidroizolācijas kārtu, veidotu no pašlīmējošā bitumena-polimēra ruļļmateriāla (50 cm uz katru pusi), bet gar dzegu pielīmē

Ieteicamais jumta klāja biezums šindeļu ieklāšanai atkarībā no tā materiāla un atstatuma starp spārēm

Atstatums starp spārēm, mm	Biezums, mm		
	Orientētās kokskaidu plātnes (OSB)	Saplāksnis	Dēļi
300	9	9	–
600	12	12	20
900	18	18	23
1200	21	21	30
1500	27	27	37

3. att. Ruļļmateriāla sleju ieklāšanas vietas jumtiem ar slīpumu līdz 18° (a) un virs 18° (b): 1 – apakšklājs MIDA BIT V13s; 2 – pašlīmējošais bitumena-polimēra ruļļmateriāls

tik platū joslu, lai no fasādes plaknes uz kores pusi tās platums būtu 60 cm. Dzegas slejas apakšmalu 10–15 mm pārļaiž pāri jumta malai, noloka lāseņa veidā 90° leņķī un pie-naglo pie jumta pamatnes dēļa malas ar naglām, starp kurām solis ir 5 cm. Pārējo jumta daļu noklāj ar apakšklāju MIDA BIT V13s, ko ieklāj, virzoties no dzegas uz kori paralēli korei, ar pārļaidumu šķērsvirzienā 10 cm, bet garenvirzienā – 15 cm, un pie pamatnes to ik pēc 20–25 cm piestiprina ar speciālām platgalvas cinkotajām naglām. Pārļaiduma vietas pārklāj ar bitumena mastiku FIKSER.

Ja jumta slīpums ir lielāks par 18°, tad papildus hidroizolācijas ruļļmateriāla slejas jāierīko visvairāk iespējamajās jumta caurtecēšanas vietās: pie dzegas, sateknēs, korē, jumta sānmalās, izvadvietās no bēniņiem u. tml. Pie dzegām un sateknēs jālieto pašlīmējošā bitumena-polimēra ruļļmateriāla sloksnes viena metra platumā sateknēs un 60 cm uz kores pusi no sienas fasādes plaknes pie dzegas. Pārējās vietas var izmantot 50 cm platu apakšklāju MIDA BIT V13s. Izvadvietas no bēniņiem nosedz ar aptuveni 100×100 cm apakšklāju MIDA BIT V13s, ko pa perimetru ar soli 20–25 cm fiksē ar speciālām platgalvas cinkotajām naglām.

Lai bitumena šindeļus varētu piestiprināt kvalitatīvi, pirms to ieklāšanas ieteicams uz jumta aizzīmēt horizontālas līnijas, kas norāda vietu, kur jāatrodas šindeļu augšmalai. Pirmo horizontālo līniju novelk šindeļa platumā plus 3–5 cm atkāpes attālumā no dzegas malas (4. att. a). Nākamās līnijas novelk uz augšu no pirmās. Ja konstruktīvu vai celtniecības gaitā radušos kļūdu dēļ ēkas jumta plakne vienā galā ir platāka nekā otrā, šī

kļūda jāizlīdzina vairāku šindeļu rindu piestiprināšanas gaitā. Šāda pakāpeniska neliela šindeļu piestiprinājuma novirze no horizontālām līnijām praktiski nebūs redzama (4. att. b). Šo kļūdu nekad nedrīkst atstāt līdz pēdējai šindeļu rindai pie jumta kores, jo, piestiprinot kores elementus, būs redzams, ka pēdējās šindeļu rindas platums jumta vienā galā ir lielāks nekā otrā.

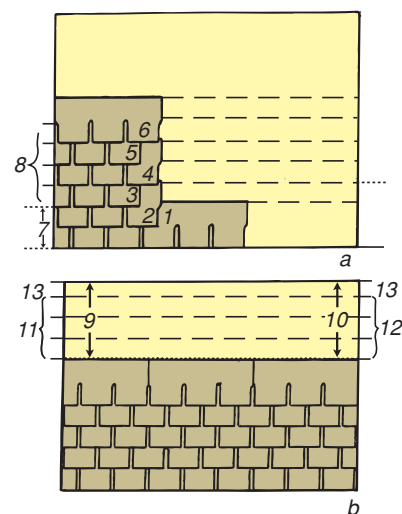
Pie pamatnes bitumena šindeļus piestiprina ar speciāli šim nolūkam paredzētām 25–35 mm garām cinkotajām naglām. Naglu patēriņš ir aptuveni 1 kg uz 10 m² jumta seguma. Šindeļus var piestiprināt arī ar skavām, izmantojot pneimatisko skavu pistoli. Naglu vai skavu dzišanas vietas ir parādītas 1. attēlā.

Dzenot skavas vai naglas, nedrīkst sabojāt šindeļu virsmu, tās iedzenot par dziļu. Lietojot skavas, to galam gludi jāpieguļ pie šindeļa virsmas (5. att. a). Skavas vai naglas dzen, sākot no viena šindeļa gala un beidz tā otrā galā. Lai izveidotu kvalitatīvu jumta segumu, skavas un naglas jādzen perpendikulāri jumta plaknei un naglu galvām gludi jāpieguļ pie šindeļu virsmas (5. att. b). Visas slīpi vai līdz galam neiedzītās skavas vai naglas jāizrauj un to vietā jāiedzen citas. Ja skavas vai naglas šindeļu virsmai nepieguļēs gludi, nebūs iespējams kvalitatīvi piestiprināt nākamo šindeļi. Ja jumta slīpums ir lielāks par 45°, katrs šindeļis jāpienaglo ar sešām skavām vai naglām.

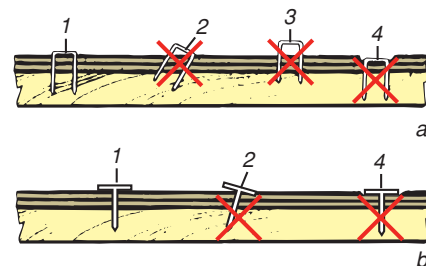
Sākot ieklāt bitumena šindeļus, vispirms no tiem noņem aizsargslāni (pēc tam tos vairs nedrīkst likt kaudzēs citu uz citas). Šindeļus sāk ieklāt no dzegas vidus un virzās uz abām jumta sānmalām (pirms šindeļu ieklāšanas jumta slīpes viduslīniju iepriekš atzīmē ar kriti no dzegas līdz korei). Katrs šindeļis atkarībā no jumta slīpuma jāpiestiprina ar četrām vai sešām skavām vai naglām, dzenot tās 15–25 mm virs šindeļa līnijas, kur beidzas dabiskās akmens smalcē apdare.

Katrs šindeļis paredzētajā vietā pie pamatnes turas ar lipīgo bitumena slāni, kā arī ar iedzītajām skavām vai naglām. Jumta sānmalās lieko šindeļu daļu nogriež līdz ar jumta malu un vismaz 10 cm platumā pielīmē pie apakšējās kārtas ruļļmateriāla sānu slejas. Ieklāšanas gaitā nepārtraukti jāseko šindeļu pielīmēšanas kvalitātei. Vajadzības gadījumā pielipšanu var uzlabot, šindeļus sasildot ar siltu gaisu. Šim nolūkam var izmantot gāzes degli vai lodlampu. Šo paņēmieni var izmantot, veicot jumta seguma ieklāšanu temperatūrā, zemākā par +5 °C, lai novērstu plaisu rašanos šindeļu materiālā un nodrošinātu to labāku pielīmēšanu.

Jumta kori var ieklāt ar dažādiem paņēmieniem. Ieklājot rombveida vai ieapaļos šindeļus, lieto speciālos kores šindeļus, kurus piestiprina ar naglām – katrā

4. att. Jumta pamatnes aizzīmēšana pirms bitumena šindeļu ieklāšanas: a – precīzu izmēru jumta pamatnes aizzīmējums; b – neregulāras formas jumta pamatnes augšmalas aizzīmējums; 1 – 6 – pirmās sešas šindeļu rindas; 7 – pirmās šindeļu rindas augšmalas attālumums no jumta apakšmalas; 8 – nākamo šindeļu rindu augšmalu novietojuma līnijas; 9 – šaurākā brīvā josla; 10 – platākā brīvā josla; 11 – šaurākie attālumumi starp šindeļu rindām; 12 – platākie attālumumi starp šindeļu rindām; 13 – pēdējās šindeļu rindas platums

5. att. Pareizi un nepareizi iedzītas skavas (a) un naglas (b), piestiprinot bitumena šindeļus: 1 – pareizi iedzīta skava vai nagla; 2 – slīpi iedzīta skava vai nagla; 3 – līdz galam neiedzīta skava; 4 – pārāk dziļi iedzīta skava vai nagla

slīpes pusē pa divām naglām. Naglojuma vietas pārsež ar nākamo kores šindeļi. Ieklājot taisnstūrveida šindeļus, parastos šindeļus pa perforēto līniju sagriež atsevišķos elementus, viduslīnijā ieloka un piestiprina pie jumta pamatnes.

Ļoti rūpīgi bitumena šindeļu jumta segums jāierīko ap dūmeņiem un ventilācijas cauruļu izvadvietām caur jumta konstrukcijām, visbiežāk izmantojot skārda apkakli, ko jumta slīpē pārsež ar šindeļiem.

Ja jūs ir ieinteresējis šis arhitektoniski izteiksmīgais, oriģināla izskata, ar lielu formu un krāsu daudzveidību apveltītais, kā arī relatīvi ne pārāk dārgais jumta seguma materiāls, tad zvaniet mums, un mūsu speciālisti jums ieteiks labāko, konkrētajiem apstākļiem visatbilstošāko risinājumu!